

Naročnina

Dnevna izdaja

za državo SHS

mesечно 20 Din

polletno 120 Din

celoletno 240 Din

za inozemstvo

mesечно 35 Din

nedejska izdaja

celotno v Jugos-

laviji 120 Din, za

inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, nevrnjeni
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
je na št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Ceko
račun: Ljubljana Mes. 10.630 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ceneoglasov
istop. peti-vrsta
maloglasni po 130
in 20, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popus
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Duhovnik - veroučitelji

»Pojdite in učite vse narode!«

Šli so in učili kot božji poslanci vse narode. Oznanjevali so veselo oznanilo in učili mlade in stare spoznavati resnico. Stori so celo več in sicer toliko, da je naša sedanja omika plod njihovih del. Vsa sila velikih evropskih narodov sloni na moralni moči na podlagi vere vzgojenih značajev. Cerkev je postala po besedah velikega angleškega zgodovinarja Macaulay-a Noetova barka, v katero se je zatekla omika starega veka ob velikem potopu, ki se imenuje preseljevanje narodov. Tudi pri našem narodu tako pri Slovencih kakor tudi pri Hrvatih in Srbih je cerkev, je duhovnik učil in vodil narod v najtežjih časih. Velikih dejanj cerkvenih služabnikov ne moremo razumeti, ako se ne spomnimo še nekega drugega zagotovila. Isči, ki jih je poslal, jim je dal tudi zagotovilo: »Jaz ostanem pri vas do konca sveta.« Ta obljuba zagotavlja, da ostane resnica nepokvarjena na veke. So to verske resnice, ki so vsakemu kristjanu znane, ki so nam v vseh zmotah, katerim smo izpostavljeni, v veliko uteho, so trdna točka, na kateri stojimo. Samo ena konsekvence je mogla za nas, da ima samo duhovnik božje poslanstvo za veroučitelja in da samo duhovnik, poslan od cerkve, v kateri živi Kristus, sme in mora učiti nas vere in da to mora veljati za vse slučaje in posebno še za — šolo.

Tu pride nov načrt osnovnošolskega zakona in v členu 45 izroča ves pouk, torej tudi pouk veronauka, svetnim učiteljem. Pridejo še zastopniki učiteljsva in se postavijo ob stran tistim, ki so ta člen vrinili že v zadnji načrt, in s smešnimi razlogi skušajo potrditi ta člen. Utemeljujejo s tem, da veroučiteljem primanjkuje pedagoške izobrazbe. Na kako visoko stališče se ti gospodje postavljajo. Moramo jih opozoriti pač na to, da so v veronauku najgloblje resnice, največje skrivnosti, da je za njih umevanje potrebna še posebno filozofsko-teološka izobrazba, pa še več — močna vera, pa še veliko več — božja milost. Vsak veren učitelj se bo globoko zavedal, da vkljub svojemu izpričevalu, ki ga usposablja formalno za pouk veronauka na osnovni šoli, nima nekaj bistvenega, kar je za pouk potrebno, in to je poklic. Tega mu ne da komisija, ne minister, ne kdo drugi, to daje samo cerkev svojim duhovnikom in more tudi ona zopet odvzeti. Kdor seveda misli, da je verouk kakor drug predmet, ki se v par letih lahko priuči, ta se bo drznil poučevati tudi veronauk, kakor poučuje prirodo.

Ni pa to vseeno vernim staršem, ki hočejo, da se njihovi otroci uče pri veronauku prave vere in ki vedo, da jim samo cerkev more dati to zagotovilo. V tem vprašanju za katoliške in gotovo tudi za verne pravoslavne starše ni nobenega kompromisa. S tem členom osnovnošolskega zakonskega načrta se napoveduje kulturni boj in v ta kulturni boj je poseglo tudi UJU, ko je oficijelno nastopilo v prilog tega člena. Vprašanje je tudi, ali je poseganje v eminentno kulturno vprašanje naloga stanovske organizacije. Drugo vprašanje je tudi, ako more krščanski učitelj biti po takem nastopu stanovske organizacije še njen član. To je vprašanje verske zavednosti. Konstatiramo samo, da pouk veronauka na osnovnih šolah ni stanovsko vprašanje učiteljsva, ampak da je to vprašanje čisto versko, kakor je spredaj utemeljeno. V UJU so včlanjeni skoro vsi slovenski učitelji. Slovenski starši, ki hočejo dati svojim otrokom pouk v pravi veri in vzgojo po verskih naukih, čakajo izjav te učiteljeve, čakajo njihovih dejanj, ki bodo dokazala, da stoji slovensko učiteljsvo v ljudskih vrstah in da obsoja take tendence osrednjega vodstva UJU, ki morejo služiti samo interesom — framasonstva. Krščansko učiteljsvo na plan!

Konference pri dr. Korošču

Danes so se vršile konference pri ministrskem predsedniku. Obiskal ga je zagrebški nadškof dr. Bauer, ki je prišel v spremstvu ministra za soc. pol. Bariča. Dalje je bil pri ministrskem predsedniku češkoslovaški poslanik Šeba, za njim pa minister za javna dela Angjelinovič.

Revizijska delniških družb

Trgovinski minister je vpeljal prakso, da vrši revizijo delniških družb na njihov račun. Proti temu so stranke vložile tožbo na državni svet, ki je določil, da trgovinsko ministrstvo nima zakonite podlage za tak sklep in da se torej revizija ne sme vršiti na račun izdatkov podjetja.

Ljudsko šolski zakon

Belgrad, 27. nov. (Tel. »Slov.«) Danes ob pol 9. se je pričela seja odseka za ljudskošolski zakon. V glavnem se je obravnaval predloženi načrt.

V imenu Jugosl. kluba je govoril član odseka Franc Kremžar. V enournem govoru je obdelal glavne točke načrta. V tem načrtu, ki so ga izdelali »takozvani« strokovnjaki v ministrstvu, je napačen temelj. Po svoji vsebini je namreč predloženi načrt v prvi vrsti zakon za učiteljsvo, ne pa zakon za pravilno vzgojo mladine. Vzgoja mladine mora temeljiti na pozitivnem temelju, na verstvi in morali, sicer bomo doživeli v družbi strašno razočaranje. Ostro zavrača zahtevo UJU-a, da bi duhovniki ne poučevali verouka v šoli.

Tudi z gospodarskega stališča je načrt slab, ker hoče občinam naložiti takz. bremena, ki jih na noben način ne bodo zmogale. V tem oziru je načrt, kakor je predložen, nesprejemljiv.

Glede sodelovanja ljudstva je določeno, da ima ljudstvo dolžnosti, in sicer težke dolžnosti, o pravicah v šolskih odborih pa ni govora. Tak zakon je v interesu birokracije, ne pa demokracije. Otroci se z birokracijo ne vzgajajo. Mesto da bi ljudskošolski zakon zmanjšal birokratičnost, jo povišuje.

Omenja prosvetni svet, ki ima v tem zakonu veliko besede. Ta prosvetni svet je danes čisto srbijanska ustanova, ki ne pozna naših razmer in jezika, vsled česar ne more pravilno odločati o naših razmerah.

Toplo se zavzema za naše zasebne šole, ki

bi jih morala država v lastnem interesu podpirati z vso vmo.

Glede manjšin izjavlja: Vprašanje manjšin ne sme biti politično, ampak v prvi vrsti moralno-kulturno vprašanje. Vesel sem, da je minister v imenu vlade izjavil, da se bo to vprašanje ugodno rešilo. Mi, ki imamo izven mej naše države rojake brez vsakega varstva in brez vsake šole, hočemo, da se z njimi postopa dobro, ker to zahteva morala in kultura. Stanje manjšine je pri nas neprimerno povoljnije nego stanje Slovencev v Italiji in na Koroškem, kjer nimajo nobene svoje šole. To ugotavlja z ozirom na članek nekega nemškega poslanca v nemškem časopisu, kjer govori o manjšini pri nas na docela neresničen način. Dejstva govore, da se pri nas z manjšino postopa kulturno in moralno. Ta dejstva pa tudi govore, da manjšine izven naših mej niso deležne ne kulturnega in ne moralnega postopanja.

Več članov odseka je poslančev govor vzelo z odobravanjem na znanje.

Minister Groj je izjavil, da ta načrt ni načrt te vlade in da je stvar odseka, da ga predela. Posebno bi bilo pregledati odredbe glede dajev občin. Glede prosvetnega sveta poudarja, da je že izvoljen Slovenec za stalnega člana.

Nato je kratko govoril demokrat dr. Pavle Čubrovič, ki je izjavil, da se sicer strinja s predgovorniki, da pa ni za verski pouk, ker ljudstvo samo v sebi veruje. Radikal Panta Jovanović zakliče Čubroviču: »Toda naš narod že izgublja svojo vero!« Ob 10. se je seja prekinila. Nadaljevala se bo jutri.

Seja Narodne skupščine

Belgrad, 27. nov. (Tel. »Slov.«) Današnja skupščinska seja se je pričela točno ob 10. Predsedoval je podpredsednik G. Kujundžić. Navzočih je bilo 200 poslancev. Ko je tajnik Valter prečital zapisnik, je zemljoradnik Lazić zahteval, da se sprejme nujnost za njegov predlog, da se takoj razpravlja o dalmatinskem agrarnu brez ozira na to, ali poda tozadevni odbor svoje poročilo ali ne. Nad eno uro je razlagal nujno rešitev agrarnega vprašanja v Dalmaciji. Po njegovem predlogu bi bili po novem načrtu agr. zakona davkoplačevalci obremenjeni le z novimi bremen, okoristilo pa bi se le par dalmatinskih bogatašev.

Predsednik odbora za zakon o dalmatinskem agrarnu Sečerov je odgovoril Laziću in dejal, da se to vprašanje rešuje pred klubi. To je najboljša pot za ureditev dalmatinskega agrarnja, na katerem so zainteresirani vsi klubi.

Zemljoradnik Tupanjanin je napadal v svojem govoru dalmatinske radikalne poslance, češ da iščejo v rešitvi tega vprašanja svoje osebne koristi. Govoril je o kolonatu in kmetskem vprašanju. Navajal je mnogo neresničnosti, vsled česar so poslanci vpadali z medklji.

Finančni minister dr. Subotić mu je odgovoril v imenu dalmatinskih radikalov, da ni niti eden poslanec osebno interesiran na vprašanju dalmatinskega agrarnja in da niti suma ne more biti, da bi kdo iskal osebnih koristi. »Štirje poslanci smo brez zemlje, peti pa ima nekaj malega in bi po Tupanjaninovem predlogu samo pridobil. Ko bo vprašanje dozorelo, ga bom uredil z dalmatinskimi kmeti. Naše stališče pa mora biti trdno osnovano na ustavi.

Daka Popović, minister za agrarno reformo je v imenu vlade izjavil, da je imela vlada mnogo pozitivnih razlogov, da tega zakona ni forsirala in da se mora ta zakon pred klubi dobro proučiti. Pri reševanju agrarnih odnošajev v Dalmaciji se morajo vpoštevati finance. Narodna skupščina bo kmalu imela priliko, da bo uredila vprašanje dalmatinskega agrarnja. Trditev, da se vlada ni brigala za agrarno vprašanje, ni resnična. Jutri bo predložil zakon o likvidaciji veleposesev. Nato pride na vrsto dalmatinski agrar. Med tem časom bo izdelal finančno kalkulacijo, ki je za popolno ureditev tega vprašanja potrebna. Lazićev predlog odklanja.

Ravnatoko kot Lazić je zahteval dr. Tupanjanin nujnost za zakon o razdelitvi kmetov. Govoril je samo skozi okno, da bi ga slišalo časopisje. Večina je tudi njegov predlog odklonila. Ob 2 se je seja prekinila, nadaljevala se bo jutri ob 10 z istim dnevnim redom. Ta dnevni red bo skupščina ta teden dovršila. Dne 1. decembra pa bo imela slavnostno sejo.

Seja finančnega odbora

Razvrstitev uradništva finančne stroke

Belgrad, 27. nov. (Tel. »Slov.«) Finančni odbor je razpravljal o uredbi o določitvi čina in razvrstitve uradništva finančne stroke. Državni podtajnik dr. Letica je v svojem ekspezuju poudaril, da uredba ne spreminja zakona o državnih uradnikih in uslužbencih, marveč je njen namen le ta, da v skladu z novim davčnim zakonom razvrsti uradništvo.

Govorilo je mnogo govornikov. Zemljoradnik Vujić je trdil, da se s to uredbo spreminja zakon o državnih uradnikih. Zato je proti uredbi. Pravtako je govoril proti uredbi radikal Joca Selčić. Zahteva, da se uradniško vprašanje ne rešuje po posameznih resorih, marveč v celoti. Gjuro Janković ugotavlja, da se z uredbo ustvarja nov položaj za celo vrsto načelnikov. Kritizira nomenklaturu v uredbi.

Z ozirom na izvajanja predgovornikov ugotavlja posl. Smodej, da finančno uradništvo pričakuje od uredbe izboljšanje svojega položaja. Priznava, da naredba v načelu ni zdrava. Vodi do nezadovoljstva. Ako se rešujejo vprašanja z materialne strani, naj se obravnavajo samo po posameznih resorih in ne skupno. Vendar pa, če

se s to uredbo omogoča napredovanje za nekatere, je potreba, da se to pravilno uredi. Uredba sicer izrečno pravi, da uradništvo finančne stroke obdrži svoj položaj, vendar čl. 4 in 6 omogočata za posameznike, da morejo priti v višjo skupino in celo v višjo kategorijo. Kljub temu pušča geodete v drugi kategoriji, dasi jim pritiče prva kategorija. To ne spreminja zakona, ker je že glede geodetov napravil aplikacijo. Govornik poudarja, da se je finančno konceptno uradništvo vedno zapostavljalo, da ni napredovalo, kakor v drugih resorih.

Zahteva po avtomatskem napredovanju je opravljena. Na vsak način je treba izvesti v uredbi načelo kvalifikacije. Ne gre, da je finančni ravnatelj v isti, kakor šef v ministrstvu, to je v 3. do 4. skupini. Veliki županji morejo priti iz 3. skupine v 2. Finančni ravnatelj z isto kvalifikacijo pa bi moral priti iz 4. samo v 3. skupini. Govornik zahteva, da se to spremeni. Nato so govorili Sečerov, Obradović, dr. Tupanjanin, Milivoje Jovanović. Nato se je seja prekinila. O uredbi se bo sklepalo na prihodnji seji.

Neosnovani napadi na oblastne proračune

V zadnjem času se vrše v izvestnem časopisju neprestano napadi na oblastne proračune slovenskih oblasti. Gospoda, ki te napade piše, se drži one stare semper aliquid haeret, čeprav sama dobro ve, da ni vse tako, kakor ona servira svojim vernim dušičkam. Da je temu tako, dokazuje tudi molk industrijev samih, ki niso iznesli proti proračunu ljubljanske oblasti doslej še nikakih pritožb. Edino, kar je ukrenila Zveza industrijev proti proračunu ljubljanske oblasti je to, da je predložila pod št. 3153 z dne 7. novembra 1928 oblastni skupščini spomenico, v kateri izraža svoje pomisleke glede obremenitve industrije z raznimi oblastnimi davščicami, ker se nahaja baje pretežna večina industrijskih podjetij v težkih prilikah in ker se je skoraj bati opasnih gospodarskih perturbacij.

Ljubljanska oblastna skupščina je predloge Zveze industrijev po možnosti vpoštevala ter je znižala v prvotnem predlogu proračuna za 1929 določene doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev I. in II. skupine, točka 1 a in 2 a k državnemu davku na dobiček podjetij, zavezanih javnemu polaganju računov, ter k drž. davku na dohodek od nesamostalnega dela in poklica od 30% na 25%. Istočasno je črtala iz prvotnega predloga davščino za zaposlene inozemcev, ter je znižala dosedanje oblastno trošarino na potrošno premoga za polovico.

Po proračunu za 1929 bodo plačali torej industriji 25% oblastno doklado k državne mu davku na dohodek od podjetij itd., ter oblastno doklado k državnemu davku od nesamostalnega dela in poklica več kot doslej, dočim bodo plačali na trošarini na potrošno premoga za polovico manj.

Vse te davščine so proračunjene skupaj na 3.700.000 Din, dočim so proračunane davščine, ki jih plačujejo industriji po proračunu za leto 1928, na 4.000.000 Din, torej za celih 300.000 Din več, kot bodo znašale davščine v letu 1929.

Tako številke jasno in neizpodbitno dokazujejo, kako neosnovani in neutemeljeni so očitki gotovega časopisja na delo oblastnega odbora. Že celo pa se vidi vsa neosnovanost teh napadov, če se vpoštevata velike delo, ki ga oblastni odbor izvaja na korist vse dežele in v blagor vsega slovenskega naroda.

Ali mar časopisju od KDK to delo ni všeč, ali bi mar hoteli, da bi oblastni odbor slabo delal? Ali so se morda tudi slovenski pristaši KDK nalezili zagrebške katastrofne politike in jim je vseeno, če bi tudi vse propadlo, samo da njih rečna strankarska stvar profitira?

Zagreb vedno bolj za sporazum

Zagreb, 27. nov. (Tel. »Slov.«) Vaš dopisnik je zvedel, da se je na seji vodstva HSS govorilo, da bo opustilo dosedanje borbo in da bo skušalo priti v stik s kako močnejšo srbijansko stranko. Iz vrst HSS naglašajo, da način borbe, kot ga je HSS doslej vodila, ne bo nikdar imel nobenega uspeha v borbi med Srbi in Hrvati. Posebno naglašajo, da je psihološko razpoloženje za sporazum že veliko. Malo pa je verjetno, da bi se to razpoloženje še dolgo ohranilo. Vaš dopisnik se je razgovarjal z uglednim radičevcem, ki mu je izjavil, da se bo okrenila borba opozicije, ker se smatra, da so Srbi vedno manj naklonjeni sporazumu. Če se nadaljuje s takim delom na obeh straneh, bo prišel položaj do tega, da ne bo prišlo lahko do sporazuma. Nadalje je politik izjavil, da je škoda, da ni HSS prišla s svojim predlogom o reviziji ustave takoj po umoru v parlamentu, ker bi bil takrat Belgrad ta predlog za ureditev države sprejel. Odlaganje pa je uničevalo psihološko pripravljenost srbskih strank. Hrvatom je končno vendarle treba urediti svoje odnose s Srbi, ker ni misliti na to, da bi se hrvaško vprašanje rešilo z revolucijo ali izven parlamenta. V interesu Hrvatov je, da izrabijo psihološki moment, dokler je čas. V zvezi s takim naziranjem v radičevskih vrstah je dr. Mačkov govor v Gradu, ki je izjavil, da se bo hrvaško vprašanje v najkrajšem času uredilo.

Razredna loterija.

Zadele so sledeče srečke: 40.000 Din št. 68.485, 10.000 Din št. 1.84325 in št. 118718.

Gnila davčna kost KDK

Belgrad, 27. novembra.

Belgrajsko »Vremec« je prineslo od svojega ljubljanskega poročevalca obširno poročilo o nedeljskem liberalnem shodu na Bledu proti davkom. Na tem skodu sta nastopila dva govornika kot zastopnika KDK. Prvi je govoril ljubljanski župan g. dr. Puc. Gospod dr. Puc pripada oni stranki, kateri pripadajo skoro vsi davčni uradniki Slovenije, ki so pod nekdanjim svojim šefom res vse storili, da bi iztisnili čim več od slovenskega davkoplačevalca. Iz uradnega poročila bomo to tudi točno ugotovili. Nikdar ni bil v Sloveniji davčni vrtjak tako hud in ni plačevala Slovenija toliko davkov kot tedaj, ko so imeli samostojni demokrati vso besedo v Sloveniji.

G. dr. Puc se je tudi povzpел do trditve, da so klerikalci prenesli doklade in druge davščine v Belgrad. Vsa javnost mora strmeti nad drznostjo takih trditev. Ali mar liberalci špekulirajo na pozabljenost slovenskega ljudstva? Nikdar ne bo pozabljeno, da so bili ravno liberalci tisti, ki so izsilili razpust deželne odbora, da so oni forsirali prenos vseh poslov na ministrstva v Belgradu in da se je to izvršilo ravno takrat, ko se jim je (leta 1919/20) posrečilo potom Belgrada zagospodovati v Sloveniji. Nikdar ne bo pozabljeno tudi to, četudi se tako zavijajo in zabrisujejo, da so bili ravno bratci današnje KDK koalicije najbolsnejši zagovorniki najhujšega centralizma in parcelacije Slovenije. Ali bodo še sedaj tako drzni, da bodo tajili, da so glasovali za centralistično ustavo?

Na shodu je po poročilu »Vremec« rekel g. dr. Puc, da plača Slovenija 1000 Din na glavo. In drugi govornik, brez dvoma davčni strokovnjak, je pa izjavil, da plača Slovenija 262 milijonov dinarjev davkov. Take in slične številke beremo v poslednjem času v raznih varijantah v tisku SDS in SKS. Približno s takimi številkami — nekaj milijonov pri teh vestnih gospodih ne pride v poštev — operirajo tudi na shodih. To kost so pobrali in jo glodajo v prepričanju, da so našli trdno točko, da zrušijo SLS in zbegajo volivce SLS. Toda gospoda se je silno zmotila. Ravno davčne številke bodo to gospodo tolkle in laganja in potvarjanja bo konec.

Uradne številke so za to gospodo porazne. Danes smo se obrnili na državnega podsekretarja dr. Letice in smo zahtevali ravno radi potvarjanja in demagogije KDK, da nam da uradne številke o plačilu direktnih davkov, ki jih je Slovenija vplačala v letih 1924 do 1928. Številke govore v milijonih. Vplačano je bilo za leto 1924 190 milijonov dinarjev, v letu 1925 295 milijonov dinarjev. Pripominjamo, da so bili leta 1924 in 1925 SDS v vladi. Leta 1926 226 milijonov, leta 1927 pa 227 milijonov dinarjev. Za leto 1928 seveda še ni za celo leto podatkov, ker leto še ni minilo. Liberalna gospoda ve povedati, da smo plačali 32 milijonov dinarjev več, sicer ne povedo, za katero leto se nanaša to povišanje. Ker so pa tako trdovratni v svojih trditvah, da bo Slovenija plačala 32 milijonov dinarjev ali celo nad 32 milijonov dinarjev več, moramo pač sklepati, da hočejo reči, da bo vplačilo v tem letu toliko večje kot lani. Morda hočejo pa tudi s tem povedati, da je Slovenija za leto 1927 plačala toliko več kot za leto 1926.

Če mislijo s temi potvorbami za leto 1927, potem so jih navadne uradne številke že krepko udarile po jeziku. Če mislijo pa letošnje leto, potem naj govore zopet uradne številke. Na prvih devet mesecev je bilo v Sloveniji plačanih 132 milijonov 192 tisoč dinarjev direktnih davkov. V istem času v prvih devetih mesecih je bilo leta 1927 vplačanih 143.562.000 dinarjev direktnih davkov. Kje je torej tistih 32 milijonov dinarjev več vplačanih davkov, o katerih govori g. dr. Puc? Kje je onih 262 milijonov, na katere je demagoško kazal govornik samostojnežev? Uradne številke ne vedo o tem nič povedati. Uradne številke govore samo veliko apološko v prilogi davčni politiki SLS. Odkar ima SLS besedo pri davčni upravi, davki niso rasli, ampak so celo rapidno padali. Če je letos v devetih mesecih za 11 milijonov dinarjev manj vplačanih kot lani, potem je jasno, da tudi v prihodnjih treh mesecih ta številka ne bo tako narasla, da bi presegla lansko številko. Letošnji direktni davki bodo sigurno padli pod 200 milijonov dinarjev. Če se ni ta efekt pokazal že v letu 1927, je vzrok v tem, ker so v vsoti 227 milijonov dinarjev obseženi tudi iztirjani davki iz prejšnjih let, ki so jih davkoplačevalcem natovorili SDS in njeni uradniki.

G. dr. Puc, ali znate brati številko 295 milijonov dinarjev? To je spomenik direktnih davkov leta 1925. To je spomenik liberalne vlade in liberalnega izžemanja. To si zapomnite, ljudje! To številko si zapomnite, ko bodo zopet prišli varat. Ne 32 milijonov dinarjev več, ampak najmanj 100 milijonov dinarjev direktnih davkov plača Slovenija manj v času, ko ima besedo SLS v vladi. Leta 1925 295 milijonov dinarjev direktnih davkov — liberalci v vladi. Leta 1928 pa niti 200 milijonov Din.

Vrhu tega je SLS izvedla izenačenje direktnih davkov, ki bo definitivno odpravilo davčno neenakost, kolikor ga ne bo umetno vzdrževalo davčno uradništvo.

Gospod dr. Puc, 295 milijonov dinarjev se ne povrne več v davčno zgodovino Slovenije!

Pred nastopom krize

Bolezen angleškega kralja se poslabšala

London, 27. nov. (Tel. »Slov.«) Zdravstveno stanje angleškega kralja se je še bolj poslabšalo. Zdravniki so imeli včeraj popoldne in ponoči stalno službo. Vrstili so se vsako uro. Uradne objave o stanju bolezni se niso izdajale. Kakor poročajo današnji jutranji listi, se stanje o polnoči ni izboljšalo. Sedaj pa večerni listi že priznavajo resen značaj bolezni. Vrnitev princa Jurija se demantira. Veleški princ pa je svojo lovsko ekspedicijo prekinil ter je danes odpotoval v Dodomo, ko je prejel brzojavko, ki mu priporoča, naj se vrne domov. Skoro vsi člani kraljevske rodbine so

zbrani v buckinghamski palači. Vlada je neoprestano v zvezi z dvorom in se sproti informira o zdravstvenem stanju kralja. Pred buckinghamsko palačo se zbirajo velike množice ljudi, ki čakajo na najnovejšo vesti o stanju bolezni. Po cerkvah v Londonu in po vsej Angliji se opravlja služba božja in molitve za zdravje kralja.

London, 27. nov. (Tel. »Slov.«) »Evening News« objavlja uradno obvestilo, da bo ostal waleški princ v Dodomi, da ga tam lažje dosežejo vesti. Povratak princa v London za enkrat še ni nameravan.

Volivni proglas romunske vlade

Bukarešta, 27. nov. (Tel. »Slov.«) Romunska vlada namerava v kratkem izdati volivni manifest, v katerem obeta izboljšanje uprave potom decentralizacije, izboljšanje položaja državnih uradnikov z ureditvijo plač, z graditvijo uradniških hiš, dalje pa posebno pomoč poljedelstvu potom dolgoročnih kreditov z nizkimi obrestmi. Vlada hoče ugoditi tudi socialnim in materialnim zahtevam delavstva.

V Nemčiji nezadovoljni z jugoslovansko pogodbo

Berlin, 27. nov. (Tel. »Slov.«) Trgovski politični odbor nemškega državnega zbora je danes razpravljal o dodatni pogodbi k predlanski trgovski pogodbi med Nemčijo in Jugoslavijo. Govorniki vseh strank so izjavili, da koncesije, ki jih je dala Jugoslavija Nemčiji, niso enakovredne koncesijam, ki jih je Nemčija dala Jugoslaviji.

Novi vodja čl. fin. ministrstva

Praga, 27. nov. (Tel. »Slov.«) Dosedanji sekijski šef v finančnem ministrstvu dr. Vlašak ni bil imenovan za finančnega ministra, temveč za ministra brez portfelja, pri čemer mu je bilo poverjeno vodstvo finančnega ministrstva. Smatra se, da se hoče s tem pripraviti poznejša vrnitev dr. Engliša v finančno ministrstvo, ali pa da pozneje po volitvah dne 2. decembra v okrajne in deželne zastope zasedejo politiki finančno in notranje ministrstvo, katere vodijo sedaj strokovnjaki.

Zaleski za ohranitev pogodb

Rim, 27. nov. (Tel. »Slov.«) Poljska vlada je ponovno povabila italijanske časnikarje na obisk Poljske. Pri tem je poljski zunanji minister Zaleski podal zastopniku »Giornale d'Italia« nove izjave o poljski zunanji politiki. Zaleski je rekel, da on ni proti izpraznitvi Porenja, pač pa to vprašanje zanima Poljsko, če bi se hotelo s tem oslabilo varnost mednarodnih odnosov in s tem tudi varnost Poljske. Sprememba varnostnega stanja v tem ali onem delu Evrope mora nujno vplivati tudi na splošno varnost. Kelloggova pogodba je razjasnila mednarodni horizont, resen napredek in pravo jamstvo miru, pa more pomeniti le tedaj, če bo formalno izboljšanje mednarodnih odnosov spremljalo tudi moralno. V zadnjih desetih letih sklenjene pogodbe nudijo zadostno široko polje za mirno sodelovanje in za normalni razvoj podpisanih držav. Vsak poskus, prebiti te pogodbe ali jih spremeniti, kar bi se ne moglo zgoditi mirnim potom, ker bi ogrozilo teritorialno integriteto in varnost posameznih držav, mora torej nujno moliti mirni razvoj in mora nujno vzbuditi željo po lovih dopolnilnih jamstvih.

Drobne vesti iz sveta

Za srednjeevropski nogometni pokal. — Odbor za prisoditev srednjeevropskega nogometnega pokala je na seji na Dunaju 11. t. m. sklenil, da se odslej k tekmovalju pritegnejo še nogometaši Italije, Nemčije, Švice in Jugoslavije. Del čeških listov je bil ogorčen, da češki zastopniki niso nastopili energično za Jugoslavijo, češ da je smešno govoriti vedno o slovanskem bratstvu, ko pa je treba storiti konkretni korak, se pa na to pozabi.

»Zeppelin« za polarno ekspedicijo. — Dr. Eckener in Nansen sta se pogodila, da bo družba za gradbo »Zeppelinov« stavila dva zrakoplova vrste »Zeppelin« začetkom l. 1930 na razpolago za polet v arktične kraje.

Prvi poslanik v Angori. Nemški poslanik Nodolny se v petek s svojo soprogo preseli iz Carigrada v Angoro. Nemčija je prva zapadna velesila, ki je svoje poslanstvo preselila za stalno iz Carigrada v Angoro.

Revizija romunske-nemške konvencije. — Romunska vlada pri pogajanjih v Berlinu z nemško vlado o reviziji gospodarske konvencije z Nemčijo zahteva posebno tudi to, da Nemčija takoj izplača v celoti 45 milijonov zlatih mark, katere je po dosedanjih dogovorih dolžna plačati v štirih letnih obrokih, ali pa vsaj ta znesek takoj eskomptira.

Polom italijanske banke. Banca di credito meridionale v Neaplu je ustavila plačila in stavila predlog za poravnavo. Izgube znašajo 40 milijonov lir, delniška glavnica pa znaša 12 milijonov.

Velikanski viharji po Evropi

Milan, 27. nov. (Tel. »Slov.«) Pomorski viharji so hudo poškodovali pokrajino ob morski ožini med Messino in južno Italijo, vse do kraja Pozzuoli. Vihar je v Messini razkril mnoge barake in več ladij odgnal na široko morje. Na severni obali Sicilije sta trčili dve ladiji in se je ena potopila. Trije mornarji so pri tem utonili. Potopilo se je tudi več ribiških ladij. Ravno tako je bil tudi na Črnem morju velik vihar, tako da je bilo poškodovanih mnogo ladij. V Hamburgu so bili ogromni nalivi, ki so povzročili poplave. V Angliji je število smrtnih žrtev radi vremenske katastrofe naraslo na 19.

Pariz, 27. nov. (Tel. »Slov.«) »Intra-sigeant« poroča, da je pri zadnjem viharju bilo 21 ladij v nevarnosti in da se jih je 9 potopilo. Tudi na kopnem so hude nevihte napravile veliko škodo. Seina je narasla že tri metre in pol visoko. V Belgiji pa je pod vodo nad 2000 ha zemlje.

Praški parlament izroči dr. Tuko

Praga, 27. nov. (Tel. »Slov.«) Imunitetni odbor poslanske zbornice je izročil bratislavskemu sodišču poslanca slovaške ljudske stranke dr. Tuko. Dr. Tuko dolžijo, da je deloval v korist Madjarske, posebno da je poskušal ločiti Slovaško od češkoslovaške države in da je organiziral posebno slovaško domobranstvo. Za izročitev so glasovale vse stranke, razen slovaške ljudske stranke, nemških krščanskih socialcev in nemških socialnih demokratov. Izročitev dr. Tuke se je že večkrat odgodila, ker je slovaška ljudska stranka vedno grozila z izstopom iz koalicije.

Neuspeli dr. Trumbića

Zagrebska »Narodna Politika« piše, da je odpotoval dr. Trumbić v Pariz, da pride v stik z vodilnimi krogi francoske diplomacije, ki ima največ vpliva na našo notranjo in zunanjo politiko. Dr. Trumbić je upal, da mu bodo pri tem zelo pomagala znanstva, ki jih je storil, ko je bil predsednik Jugoslovanskega odbora. Poleg tega pa je hotel dr. Trumbić, ki ga Pribičević in radičević stalno potiskajo v ozadje, tudi dokazati, da more le on imeti v tujini uspeh, ne pa dr. Krnjevič, dr. Maček in Predavec, ki so se blamirali v Berlinu in v Pragi. V Parizu je poskušal dr. Trumbić na vse načine, da pride do predsednika vlade Poincaréja, Brianda in Berthelota, direktorja v zun. ministrstvu, toda zaman. — Dr. Trumbiću je bilo nasprotno namignjeno, da se obrne najprej na Belgrad. Neuspeh pa je bil še večji in dr. Trumbić ni imel dostopa niti v žurnalistične kroge, ki bi ga radi pozdravili kot starega znanca. Med tem je prišla v Pariz kraljevska dvojica. Dr. Trumbić se je nadejal, da bo sprejet v avdienco in se je tudi vpisal v dvorno knjigo. Toda ni bil sprejet. Sprejeti pa so bili jugoslovanski študenti in novinarji. Vsi ti neuspehi so uničujoče delovali na dr. Trumbića. Ker je eliminiran iz vodstva KDK, je računal, da pride do veljave vsaj s pomočjo zunanje sveta. Kakor smo informirani, se namerava dr. Trumbić umakniti iz političnega življenja.

Belgrajske vesti

Belgrad, 27. nov.

Radikalni klub je imel sejo, na kateri se je v načelu obravnaval ljudskošolski zakon. Tudi radikalni klub je mnenja, da je treba zakon v mnogih točkah izboljšati in zahteva iste spremembe kakor Jugosl. klub.

Pri prosvetnem ministru se je dolgo časa mudil nemški poslanec Kraft in se z njim razgovarjal o predloženem ljudskošolskem zakonu.

Danes je predsednik demokratskega kluba Ljuba Davidović obiskal belgrajskega patriarha.

Danes se je vršila razprava proti Dragomiru Milutinoviću, ki je obtožen, da je poneveril Narodni banki 1 milijon Din.

Novosadska vremenska napoved: Spremenljivo in oblačno.

Dunajska vremenska napoved: Severne Alpe: Izpremenljivo vreme. Ponekod malo dežja, nižja temperatura. Živahni severozapadni vetrovi. — Južne Alpe: Povečini oblačno, včasih dež.

Z nereticami proti oblastnemu odboru

»Jutro« z dne 27. nov. 1928 trdi, v notici o tujem prometu, da ni prejela »Zveza za tujski promet« od oblastnega odbora v letošnjem letu niti fiska, čeprav se nahaja v proračunu za pospeševanje tujkega prometa kredit v znesku 300.000 Din. Prvič je neretnica, da je ta kredit v letošnjem proračunu, o čemur se gospod dopisnik lahko prepriča na strani 11 »Samouprave, Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti«, z dne 18. febr. 1928. Tu stoji, da je v navedene svrhe in za podpore za specialne turistične svrhe določeno 150.000 Din. Drugič je povsem neosnovana trditev, da ni prejela Zveza za tujski promet niti fiska, da ne bo nepotrebnega slepomišljenja ter da se ne bo nepoučena javnost po izvestnem časopisu še nadalje varala in begala, se v naslednjem navajajo vse korporacije, ki so prejele tekom leta podpore iz kredita 150.000 Din.

Dobili so:

Turistovski klub »Skala« za udeležbo na zimski olimpijadi v St. Moritzu 10.000 Din.

Zveza za tujski promet 15.000 Din.

Asociacija slovanskih turistovskih društev 10.000 Din.

Za propagandni spis o Sloveniji v belgijski reviji 3000 Din.

Jugoslovanski zimsko-športni savez 10.000 dinarjev.

Slovensko Planinsko Društvo 30.000 Din.

Aljažev klub 5000 Din.

Zupanstvo občine Bohinjska Bistrica za napravo smuške skakalnice, da se omogoči olimpijada 30.000 Din.

Ta podpora se plača deloma iz kredita letošnjega, deloma pa iz kredita prihodnjega proračunskega leta in sicer tako, da odpade po 15 tisoč Din v breme enega in drugega proračuna.

Poleg tega je določen iz kredita 150.000 Din za obisk specialnih hotelirskih šol znesek od 36.000 Din, ker trpi tujski promet Slovenije čestokrat ravno radi pomanjkanja strokovno izvežanih hotelirjev in natakarejev. Ker, ako se hoče dvigniti tujski promet, je treba skrbeti za naraščaj v hotelirski in natakarski stroki, ki ne bo zastajal za inozemskimi stanovskimi tovariši.

Tako je tudi ta napad »Jutra« s številkami ovržen. Ali bi morda gospodje hoteli »kako novo blamažo? Ali še nimajo dosti porazov v svoji nepremišljeni in neosnovani ataki proti delu oblastnega odbora?

KDK in svoboda tiska

Na vsa usta kriče voditelji KDK, kako da so oni za svobodo tiska. Vsa njih dejanja pa dokazujejo, da pojmujejo svobodo tiska na način, ki ga mora z ogorčenjem odkloniti vsak demokrat in vsak kulturen človek. Pojmujejo namreč svobodo tiska tako, da smejo oni pisati vse, kar se jim zljubi, da je za nje svoboda identična z anarhijo, dočim ne bi drugi smeli napisati niti besedice, ki ne bi bila njim po godu. Evo, nov dokaz za resničnost naše trditve!

Dopisnik belgrajske »Pravde« v Zagrebu, dr. Ivan Nevistić poroča svojemu listu, da so ga hoteli v nedeljo napasti v Zagrebu kmet-ski omladinci. Ker je bil trikrat zaporedoma od prijateljev telefonično opozorjen, da se pripravljaj nanj napad, je zahteval od policije detektiva, ki ga je spremljalo nato domov. Šofer, ki ga je z detektivom odpeljal domov, mu je priznal, da so omladinci pripravljali nanj napad. V svojem poročilu dolži dr. Nevistić kot moralnega krivca v prvi vrsti urednika lista »Hrvat«, ki je opetovano pozival javnost, da z Nevistićem obračuna. Odgovornega za napad pa dela dr. Nevistić tudi urednika »Narodnega Vala«, ki mu je sporočil, da jih bo dobil, ko pride čas za to. Odgovorni urednik »Narodnega Vala« g. Devčić pa je javno predlagal skupini omladincev v kavarni »Korzo«, da organizirajo napad na dr. Nevistića.

Komentar k temu poročilu pa naj naredi vedno zgovorni gosp. Pribičević, ki ljubi sladkarije.

Iz časopisov

»Jutro« in opozicionalni staljšče. Konstatirati moramo, da so si sicer gospodje od »Jutra« našo vest o sporu v slovenski KDK zelo vzeli k srcu in jo skušali po ovinkih in z zadregarskimi demantiji tudi utajiti, da se pa še niso toliko ujunačili, da bi prenehali s svojo medlo pisavo. Začudeno se sprašujejo ljudje, kako to, da je »Jutro« tako malo energično. In ne dobe nikjer odgovora, razen v — »Slovenec«.

Delno priznanje. V Pribičevićevi »Riječi« čitamo: »G. Urek se je zelo razjezil na neke člane SKS, ker mu niso pustili govoriti na celjskem shodu. G. Urek se je namreč že pred daljšim časom razšel z vodstvom SKS in se vedno vlada med obema napetost. S tem sporom se je bavilo vodstvo obeh strank in je bilo sklenjeno, da mora dobiti G. Urek vsled celjskega incidenta satisfikacijo. To je bilo sedaj izvršeno. G. Ureku se je opravičilo vodstvo SKS in obsodilo one, ki so nasprotovali govoru g. Ureka. S tem je ta afera, kakor upamo, končana.« — Mogoče pa je tudi, da se Pribičevićeva »Riječ« moti in da je konec afere samo njena pobožna želja. Smo namreč res radovedni, če bo vodstvo SKS obsodilo tiste, ki so bili proti Urekovemu govoru, kar je bil med njimi tudi g. Puceli.